

LIN-NYTT

Medlemsblad for Norges Linforening

Årgang 26 Nr. 2 – 2016

KRONA, nybygget, til Romsdalsmuseet

ÅRSMØTET I MOLDE

MARKEDSDAG – ÅRSMØTEPROTOKOLL – NORGES KULTUR-
VERNFORBUND – ÅRSMELDING NATURFARGEGRUPPA – UTFLUKT TIL
KRIVI VEV OG ATLANTERHAVSVEGEN – LINFORENINGENS TUR 2016 –
SORTSFORSØK MED OLJELIN 1993-1995 – FORSØK MED OLJELIN
2015 – FORSØK MED OLJELIN PÅ FROSTA – DYRSKU'N 150 ÅR –
HÅNDARBEIDSHJØRNET – VEVHJØRNET

Fra Linleder'n

Årsmøtet 2016 er nå vel gjennomført. Vi hadde en flott helg i Molde. Takk til Gerd Wold Goddard og Bjørg Hustad for vel planlagt møtehelg. Det nye Romsdalsmuseet var en fin ramme rundt markedsdag, foredrag og årsmøte. Mange interesserte kom og så de fine utstillingene og demonstrasjonene.

Linforeningen solgte frø og såpespon blant annet, og forklarte hvordan man behandler lin. Flotte linprodukter var til salgs. Folk hørte, så og handlet. Museet hadde lagt vårt arrangement inn i sin kalender, og lokalavisa hadde oppslag både fredag og lørdag. Dette betydde mye for antallet besøkende. Foredrag om lindyking på Møre var interessant. Årsmøtet ga oss et nytt styre, og vi takker Gro Klev og Marie Søndervik for stor innsats i de årene de har sittet i styret.

Styret hadde besluttet å melde Linforeningen inn i Norges Kulturvernforbund. Norges Kulturvernforbund er en paraplyorganisasjon for alle organisasjoner som driver kulturvern på en eller annen måte. Norges Linforening ble godkjent som medlem av Kulturvernforbundet på deres landsmøte på Hurtigruta helgen 22.-24.april. Jeg presenterte Linforeningen for landsmøtet, og vi ble vedtatt tatt inn som medlem under landsmøteforhandlingene. Det er nå 24 medlemsorganisasjoner i forbundet.

Jeg håper og tror at dette vil bli til fordel for Linforeningen. Vi vil nå bli tatt med når Kulturvernforbundet jevnlig har kontakter

med departement og andre bevilgende myndigheter. Flere folk vil bli oppmerksomme på at vi eksisterer, og at vi gjør et stort arbeid innen kulturvern.

Jeg fortalte blant annet om hvordan man bør behandle bunadskjortene, og det endte med at leder i kulturvernforbundet avsluttet med "dette ble jo rene vekkelsesmøtet"! Interessen var stor, og det var morsomt. Det var og mye folk tilstede der som arbeider med vern av gamle hus, og som bruker linoljemaling blant annet. Blir spennende å følge fortsettelsen.

Årets tur er nå lagt ut. Så meld dere på folkens! Mye fint å se her hjemme og - vi trenger ikke alltid dra så langt.

Lykke til med årets linåkre rundt omkring i landet! Vi håper på godt vær og god avling.

Anne

Referat fra markedsdag	3	Sortsforsøk med oljelin 1993-1995	14
Årsmøteprotokoll	5	Forsøk med oljelin 2015	15
Landsmøte i Norges Kulturvernforbund	6	Forsøk med oljelin på Frosta	17
Årsmelding fra Naturfargegruppa	7	Dyrsku'n i Seljord 150 år	19
Utflukt til Krivi-Vev og Atlanterhavsvegen	9	Håndarbeidshjørnet: Ryggskrubb	20
Linforeningens tur 10.-12.06.2016	11	Vevhjørnet: Et vevhistorisk tilbakeblikk	21

Referat fra markedsdag lørdag 16. april

Tekst: Gro Finnes Klev

Foto: Gro Klev og Maigull Appelgren

Det var en sann glede å være tilstede på markedet til Norges Linforening, som dette året ble holdt i Molde.

Vi som var tilreisende kunne ikke annet enn å bli imponert over lokalene vi oppholdt oss i.

Både markedet og årsmøtet ble holdt i Krona, nybygget til Romsdalsmuseet. Mellom alle de gamle husene, som ligger mellom skyggefulle trær, tronet Krona som en bauta.

Vi hadde hele foajeen til disposisjon. Her var det demonstrasjoner av lin og linprodukter. Selve bråkingen ble flyttet ut for ikke å støve ned alt for mye rundt seg og skapte liv utenfor.

Fargegruppen viste noe av det de driver med, og en kan ikke annet enn å beundre de vakre fargeprøvene som ble vist fram. Jeg tror flere enn jeg fikk lyst til å ta et kurs i plantefarging.

Linjentene fra Våle viste produkter som kursdeltakerne deres hadde laget. Tenk at vi fremdeles klarer å fremskaffe produkter som er laget helt fra bunnen av!

Målet for alle oss som sår og pleier linen til den blir tråd, er jo å kunne veve, strikke e.l. så det blir til et ferdig produkt. For mange er det langt fram ...

Jeg må berømme arrangørene for årets marked, at det var godt annonsert. Dette viste den jevne tilstrømningen av skuelystne, som hele formiddagen viste interesse for hva vi viste fram. Såpespon

og linfrø var noe som var trekkplaster. Rynkene på bunadsskjorten ble slettet, og såpespon ble kjøpt inn.

Lokallaget hadde to dyktige kniplere som demonstrerte knipling. De viste villig hvor de hentet inspirasjon fra og fortalte om turer og seminar de hadde deltatt på.

Salg av egne vevde linprodukter var der og. En kunne finne løpere, store duker, håndklær

ELIN ASKER MED KNIPPELDYNE KARI ENGNES KNIPLER

og puter for å nevne noe. Og når en etter hvert trengte en liten pause, var kafeteriaen i den andre enden av lokalet god å ty til.

BRÅKINGEN BLE FLYTTET UT

*PRODUKTER FRA DELTAKERE PÅ KURS HOS
LINJENTENE I VÅLE*

Ikke mange av alle de som besøkte oss gikk tomhendt ut. I det minste hadde de kjøpt noen lodd. Aldri godt å vite ... det er jo noen som vinner!

Takk til arrangørene!

Da markedsdagen var avsluttet holdt konservator [Anne Merete Knudsen](#) et interessant foredrag om sine undersøkelser om lin og lindyking i Møre og Romsdal. Hun har gjort et omfattende arbeid som du kan lese nærmere om i årbok 1992. Den finner du på <http://www.romsdalsmuseet.no/no/kunnskap/arboker>.

ANNE MERETE KNUDSEN

Protokoll fra årsmøte i Norges Linforening, Molde 16.04.2016

Årsmøtet ble åpnet av leder Anne Holth Larsen. Hun takket for en fin markedsdag på Romsdalsmuseets nyåpnede "Krona på verket". Maigull Appelgren inntok Marie Ø. Sønderviks plass i styret i hennes fravær.

Årsmøtesaker:

1. Valg av møteleder: Anne Holth Larsen

Valg av referent: Anne Sofie Brønn.

Valg av to til å underskrive protokollen: Hildegunn Eggum, Vera Børsum

2. Innkallingen ble godkjent uten merknader.
3. Anne Holth Larsen leste årsmeldingen, og denne ble godkjent uten merknader.
4. Gro Finnes Klev gikk igjennom regnskap og budsjett. Regnskapet ble godkjent uten merknader. Budsjettet ble godkjent etter et spørsmål fra Siri Jonstang om hvorfor Lin-Nytt er budsjettet høyere for 2016 enn årets regnskap skulle tilsi. Forklaringen er at kostnad og utsending av fire nummer beløper seg til ca. 40 000,-, men ikke alle regningene kommer med i ett års regnskap, da de først kommer inn etter regnskapets avslutning.
5. innkomne forslag og styrets forslag: ingen forslag til behandling
6. Valg.

Hanne Gjendem ledet valget.

Valgkomiteens innstilling:

- Leder: Anne Holt Larsen velges for ett år
- Styremedlemmer: Kathrine Holmegård Bringsdal, ikke på valg
Anne Sofie Brønn, ikke på valg

Kristina Bjureke, ny, velges for to år

Maigull Appelgren, ny, velges for to år
- 1. varamedlem, Anne Grete Friberg ny, velges for ett år
- 2. varamedlem, Unni Garsjømoen, ikke på valg
- Revisor: Hege Brit Randsborg, gjenvalg for ett år
- Valgkomite: Hanne Julie Gjendem, ikke på valg
Gro Finnes Klev, ny, velges for to år

Torill Lærum, vara til valgkomiteen for ett år
- Beredningskontakt, Apelsvoll:
Hanne Gjendem, velges for ett år

Alle ble valgt med akklamasjon.

7. Planer

- Styret har søkt om medlemskap i Norges kulturvernforbund. Vi er svært små i sammenhengen, men kan nyte godt av å være med i en større paraplyorganisasjon.

Felles saker og interesser fremmes for myndighetene. Det koster ca. 1.000,- /år i kontingent. Evt. deltakelse i møter for øvrig må vurderes svært nøye mht kostnader.

- Turen 2016: "liten" tur til Hedemark/Oppland. Alle oppfordres til å melde seg på!
- Oljelinprosjektet: Dersom styret vedtar å videreføre prosjektet, hvordan skal det gjøres? Skal det gjentas bare de samme stedene, eller med samme opplegg men andre/flere steder? Vi bør spørre på Apelsvoll når vi er der i juni om tips og forslag. Forsøkene må standardiseres for å være "god fisk". Oljelin krever like gode vilkår som hvete.
- Vi bør undersøke ulike muligheter til å søke om midler. F. eks. tildeler fylkeskommunene penger til kultur med mer og støtter tiltak/prosjekter for å ta vare på kulturarv. Andre steder å søke om midler?
- Fargegruppa: Hildegunn Eggum og Vera Børsum rapporterte fra Fargegruppa. Årsmeldingen tas inn i Lin-Nytt 2016 nr. 2.

8. Årsmøtet avsluttes

Anne takket for fornyet tillit og ønsket velkommen til de nyvalgte. Hun takket dem som fortsetter. Gro Finnes Klev fikk overrakt et gavekort og fikk en spesiell takk for "lang og tro tjeneste" i styret!

Årsmøtet ble avsluttet 17.55.

Hildegunn Eggum

sign.

Vera Børsum

sign.

Landsmøte i Norges Kulturvernforbund

ANNE HOLT LARSEN

På Norges Kulturvernforbunds landsmøte den 22. -24.

april ble Norges Linforening klappet inn som medlem. Anne Holt Larsen deltok på møtet, som ble holdt på Hurtigruta, og hun presenterte linforeningen. Det var en flott tur og et fint landsmøte.

Årsmelding 2015 for Naturfargegruppa NLF

I 2015 har naturfargegruppa hatt fokus på indigo og overfarging på indigo til grønt.

AKTIVITETER:

1. **DIP AND DYE** lørdag 21. mars på Granly Skole i Horten.

Til denne aktiviteten skulle alle vaske ferdig stoff og sy helt eller delvis ferdig et bærenett i lin.

Berit, Vera og Hildegunn laget stamkyper på forhånd og gjorde klart fargebad på morgenen. Fargebadene var dels av naturindigo og dels av syntetisk indigo.

Siden vi tidligere hadde mest erfaring med garn, var hovedmålet med denne aktiviteten å få erfaring med oppbygging av indigofargen på stoff. Vi ønsket også å sammenligne naturindigo/syntetisk indigo.

Erfaringen vi gjorde oss, var at når vi brukte samme mengde syntetisk og naturindigo, ga den syntetiske indigoen sterkest farge. Vi erfarte også at naturindigoen trengte lenger tid til oksyderingen.

Noen av de ferdige bærenettene ble utstilt på NLFs årsmøte i Stavanger.

2. **ORGANISKE KYPER OG KOCHENILLE** lørdag 9.mai på Våle Prestegård

Fargegruppa har kjøpt inn to av DVDene til Michel Garcia; disse inneholder ulike små kurs i farging. 9.mai fulgte vi kurset i laging av 1-2-3 kyper. Til disse kypene brukte vi jern, henna og fruktose sammen med brent kalk og naturindigo. Kypene kan brukes med en gang, men blir bedre av å stå et par dager. Fargestyret hadde derfor laget to kyper på forhånd. Den siste laget vi sammen for at alle skulle få delta i prosessen.

Vi dyppet 2x25g garn av gangen. Fargingen gikk bra. Fargebadene holdt seg på et jevnt fargenivå lenge.

Erfaringen ble at farging med indigo tar tid. Vi kunne gjerne hatt mer enn tre dypp hver og farget over to dager for å få nok lufting av garnet.

Ved siden av indigofarging, prøvde vi ut kochenille. Oppskriften het «kochenillerosa». Til vår glede fikk vi en flott rødfarge. Fargen var fortsatt nydelig rød etter vask. Garnet ga likevel fra seg så mye fargestoff, at med tanke på pris kom vi til at kochenille er et fargeemne som nok egner seg bedre for ull enn lin.

3. **OVERFARGING TIL GRØNT OG LILLA** 20. august på Våle Prestegård

UTPRØVING AV ORGANISKE KYPER

INDIGO OVERFARGET MED KOCHENILLE

Til denne dagen hadde alle med seg indigofarget garn i ulike nyanser. Det som ble spennende med denne utprøvingen, var at vi fikk mange ulike nyanser av grønt i de gule fargebadene. Selv med sterke fargeemner som reseda og revebjelle, ble vår erfaring at vi fikk de beste grønnfargene på lys- eller mellomblått garn. Ved overfarging i restsuppen av kochenille fikk vi ulike lilla nyanser.

4. **HØSTMØTET** torsdag 5.november hos Hildegunn Eggum, Våle i Vestfold
Siden 2014 har vi gått over fra bare å farge prøver til at alle har med seg egne vaskede/beisede 25g bunter med garn til fargedagene. Når alle har vasket garnet sitt, lager de prøver til fargepermen som skal følge Naturfargegruppa.

Til høstmøtet hadde alle med prøver fra fargedagene i mai og august. Disse prøvene ble sammenlignet systematisk og resultatene skrevet ned.

De praktiske fargedagene blir ofte hektiske. Det var derfor fint å kunne sette av tid til bare dette arbeidet.

Det ble også tid til litt planlegging framover. I 2016 bestemte vi oss for to etterfølgende dager til farging med krapp og lav, slik at vi skulle få nok tid til bløtlegging og farging.

*FIRE MEDLEMMER VAR PÅ SOPP-FARINGSKURS
PÅ LIN. KURSET BLE HOLDT PÅ WØIEN*

5. **ANDRE OPPGAVER**

I 2015 var det tid for å skrive rapport og sende inn regnskap til Sparebankstiftelsen for midlene Naturfargegruppa ble tildelt i 2014. I den forbindelse laget vi også et skriv med faglige erfaringer som vi har gjort oss så langt.

I august hadde Berit Knai Johansen og Hildegunn Eggum et dagskurs i vask/ beising av lin for soppfargerne i Norges Nyttevekstforening.

16. desember hadde Hildegunn Eggum og Bjørg Kristiansen White møte med Inger Smedsrud fra Norsk Håndverksinstitutt om et mulig samarbeid med dem i et prosjekt basert på norske tradisjoner i plantefarging på lin/hamp. Forslaget er å jobbe ut fra en prøve av et forklestoff i hamp fra slutten av 1700-tallet, som blant annet er farget med bark. Vi tenker at prosjektet kan strekke seg over to år, 2016/2017, siden bark trenger lagringstid.

Utflukt til Krivi Vev og Atlanterhavsvegen

Tekst: Åshild Longva

Dagen etter årsmøtet reiste deltakerne på tur. En forventningsfull gjeng på 24 personer startet i Molde tidlig på formiddagen i privatbiler. Etter å ha kjørt åtte mil kom vi fram til Krivi Vev på Tingvoll og ble tatt imot av daglig leder Viktor Gautvik og produksjonssjef Mari Aasprang. Vi fikk kaffe og en flott presentasjon av veveriet, som startet opp i 1988. For deg som vil vite mer detaljer om historien anbefaler vi å gå inn på deres hjemmeside og lese hva som står der, krivivev.no

Krivi Vev er det eneste linveveriet i Norge i dag. Av produksjonen utgjøres 60-70 prosent av bunadsstoffer. Sortimentslisten deres teller mer enn 300 ulike stoffer og produkter. Det veves 60 000 -70 000 m pr år. Bedriften har i dag 20 ansatte og ser hele tiden på muligheten for nye produkter og utvidelse.

Alle norske ambassader har duker vevd på Krivi Vev i lin og silke. Denne leveransen sammen med leveranse til FN-bygningen har gjort bedriften kjent rundt om i hele verden. Krav til brannsikkerhet i FN- bygningen gjorde at de måtte bruke et syntetisk stoff til gardinene der.

Bedriften mener at det er viktig å tenke på miljøet, så den er miljøfyrtårnsertifisert.

Krivi Vev har knyttet til seg flere designere på frilansbasis.

Foto: Kristina Bjureke og Maigull Appelgren

LENGST BAK TIL VENSTRE MARI AASPRANG, TIL HØYRE VIKTOR GAUTVIK

I VEVERIET. HVA DØLGER SEG BAK GARDINEN?

EN LINDUK

ELLER ET BUNADSSTOFF

Krivi Vev er en nisjeproducent og tar gjerne utfordringen med å rekonstruere gamle vevede stoff. Så langt har de rekonstruert og vevd 60-70 ulike gamle stoff. De går i detalj inn og analyserer stoffene

som lendeklede som ble Krivi Vev er en nisjeprodusent og tar gjerne utfordringen med å rekonstruere gamle vevde stoff. Så langt har de rekonstruert og vevd 60-70 ulike gamle stoff. De går i detalj inn og analyserer stoffene. Ett eksempel er lendekledet som ble funnet på "Sjåkmannen" - et ca. 1500 år gammelt stoff i ull. funnet på "Sjåkmannen" ett stoff ca. 1500 år gammelt i ull.

For oss i linforeningen var det og interessant å få vite hvor de kjøpte sitt lin. Det aller meste kommer fra Vest-Europa. Erfaringene med østeuropeisk lin var ikke så gode. Jordsmonn og mineralinnhold i jorda gjør at den linen ofte har "svarte tråder", og når linstoffet skal blekes blir det hull i stoffene.

Mange av stoffene veves først og farges deretter. Fargingen skjer i Sverige. Krivi Vev gjør ikke selv etterbehandlingen av stoffene.

DET GAMLE LENDEKLEDET

Krivi Vev sier de skal være "God på veving".

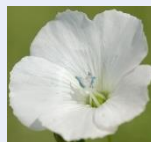
Det fikk vi virkelig sett da vi ble guidet gjennom hele veveriet. En liten tur innom butikken gjorde at mange måtte pakke om før hjemreisen.

En fantastisk bedrift å få et lite innblikk i.

Lokalmatbedriften, "Den glade ku", serverte oss en nydelig suppe med lokale urter og focaccia, før vi satte oss i bilene og kjørte tilbake til Molde.

De to damene, Bjørg og Gerd, som hadde lagt planene for årsmøtet og turen vår på søndag, guidet oss på en flott omvei via Atlanterhavsvegen. Blikkstilt hav var det, solen tittet fram, og vi nøt den spektakulære utsikten med hav på den ene siden og snøkledd fjell på den andre siden. Norge på sitt beste - selv en tur i ruskevær og hadde gjort seg.

Tusen takk for en flott, lærerik og opplevelsesrik tur!

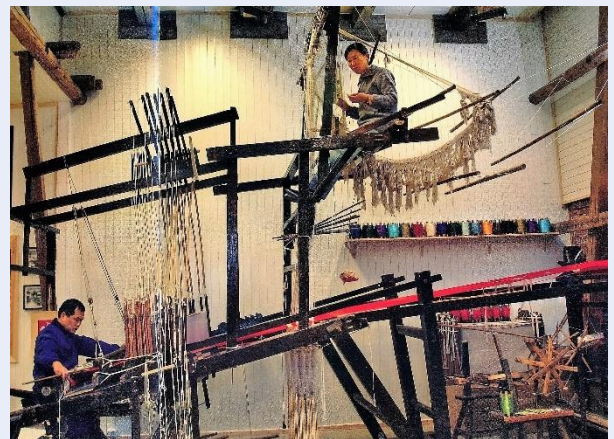
Linforeningens tur 10. -12. juni 2016

Start Gardermoen fredag 10.juni kl. 11.30.

Kl. 12.00. Hofseth søndre, Brårud
Gårdsbutikk med hele sortimentet til Klässbols linneveveri. De baker brød og selger liljeløk. Vi kan og få kjøpt Klässbols produkter og lingarn, som de selger til samme priser som på Klässbols, men de har ikke lager. www.hofseth-gard.no

Kl. 13.30 Kaffe og rundstykker på
Sandgrunn konferansesenter.
www.sanngrunn.no

Kl. 14.30 Kulturlåven Skarnes -
Silkeveven
Introduksjon/bildeforedrag om
silkehistorien, demonstrasjon av
den store kinesiske vevstolen. Den er
fire meter høy og har 12000 tråder i
renningen. Omvisning i utstillingen
med presentasjon av silkeproduksjonen. Det
blir anledning til å få kjøpt silkeprodukter.
www.silkeveven.no

SILKEVEVEN, SKANNET FRA BOKEN SILKEVEVEN ISBN 978-82-303-1886-7

Kl. 17.00 Oustad gård i Romedal
Her skal vi se på linbunaden som ble laget i 2005.
Toril Glad-Iversen, som bor på Oustad, vil vise oss
den. Bunaden heter Innlandsbunaden Grøde og er
et festplagg for bygdene rundt Mjøsa. Den er
spesielt designet med bruk av innlandets
tradisjonelt dyrkede vekster som broderimotiv,
potet på skjorteermet, kornsorter og linkapsler iborden
nederst på stakken og lin i sol. Linblomsten er klar og blå.
Nederst på skjortelinningen og på beltet er det også en
vevskyttel sammen med små hjerter mellom
linblomstene. Det er laget en sølje med linblomster til
bunaden.

INNLANDSBUNADEN GRØDE
[HTTP://INNLANDSBUNADEN.WEEBLY.COM/BILDER.HTML](http://innlandsbunaden.weebly.com/bilder.html)

Kl. 18.30 Gyda Sørby, Moelv
Gyda Sørby viser oss teppene sine. Hun har hatt
flere utstillinger på Maihaugen. Hun bruker lin i
renningen, og plantefarget ullgarn og farger alt selv.

VESKEN TIL BUNADEN

Kl. 19.50 Fokhol Gård, Stange.

Overnatting / middag

Fokhol gård ligger i Stange vestbygd, ca 11 km syd for Hamar.

Den er økologisk drevet og en av de største økologiske gårdene i landet.

Gjestehuset er tilrettelagt for kurs- og møtevirksomhet, med enkel overnatting.

Lørdag 11.6.

Kl. 10.00 Villa Bergfall, Hamar

Her dreier det seg om linoljemaling. Bedriften blander fargene selv med naturpigmenter. Vi får en orientering om hvordan de jobber med dette. De har også andre produkter som inneholder lin - isolasjon, såpe, kjøkkenhåndkle fra Blaae og kokt og rå linolje. www.gamletrehus.no

Kl. 11.15 Per Anders Gjørslie, Furnesåsen

Per Anders Gjørslie driver også med linoljemaling, og vil vise oss prøver og fremstilling. Husene på gården i Furnesåsen er malt med linoljemaling.

Kl. 12.30 Domkirkeodden, Hamar

Her er det middelalderfestival denne helgen. LINjentene fra Våle har stand, som vi vil besøke. www.middelalderfestival.no

Kl. 14.00 Prøysenhuset

Vi har bestilt lunsj på kafé Julie.

Prøysenhuset er et nasjonalt kulturhus som viser Alf Prøysens liv og virke. Museet ligger langs Præstvægen i Ringsaker kommune. Vi får omvisning i huset.

www.proysenhuset.no

Kl. 15.30 Biri tapet.

Biri stråtapet er et miljøvennlig naturprodukt som gir en egen varme til ethvert rom.

www.biritapet.no

Kl. 17.00 Apelsvoll, Bioforsk Øst

Anne Holen viser oss beredningsutstyret som Linforeningen har

her. Beredningsutstyret kan leies av linforeningens medlemmer når de skal berede sin egen lin. Ansatte på Apelsvoll vil og vise oss rundt på gården og fortelle om linen på Apelsvoll. www.bioforsk.no, Apelsvoll

Kl. 19.00 Sillongen Hotel, Bøverbru
Middag og overnatting. www.sillongen.no

Søndag 12.juni

Kl 10.00 Amtmannsgården
Tunet og parken på Amtmannsgården på Vestre Toten er lite endret siden 1800-tallet, med lysthus, alléer, majestetiske trær og gamle hus. Eidsvollsmannen Lauritz Weidemann bodde her med sin familie. Dette er "Amtmannens døtre". Det er fra Camilla Colletts tid. Interiør i hovedbygningen og drengestua er delvis intakt fra Weidemanns tid. Lauritz Weidemann døde i 1856. www.mjosmuseet.no

Kl. 11.30 Grinakervev
Grinakervev ble etablert i 1989 og ligger i naturskjønne omgivelser på gården Nordre Grinaker på Hadeland. De er et av få gjenværende damaskveverier i Europa. I tillegg til håndveving og mekaniske vevstoler har de en egen systue. De vever også busserullstoff og syr både festdrakter og busseruller. www.grinakervev.no

Kl. 13.00 Sysselgården, Hadeland
Her på Sysselgården har det vært dyrket lin i tidligere tider, og Ann Therese Ekeren Skari vil fortelle om dette og om linproduksjon i området her. Hun vil fortelle om dåp, dåpspåkledning og dåpskikker fra middelalderen frem til i dag.
Vi får servert dugurd og omvisning i museet på gården. www.sysselgarden.no
Avreise kl. 14.30

Nå har vi ca. 45 min kjøring til Gardermoen.

Turen koster kr. 3.950,-. Tillegg for enkeltrom begge overnattinger kr. 450,-. Det er to overnattinger m/frokost, tre lunsjer, to middager og alle inngangsbilletter/omvisninger.
Buss følger oss hele tiden.

Påmelding innen 20. mai til
anne.holth.larsen@gmail.com, eller telefon 900 30 589

Betaling til Norges Linforening kto. 1503.10.55900

Sortsforsøk med oljelin i 1993-1995 på Apelsvoll

Tekst: Unni Abrahamsen, NIBIO, Apelsvoll

De tre siste årene er det utført fem sortsforsøk med oljelin. De ni sortene som er prøvd i 1995 er 'Antares' og 'Linda' (franske sorter), 'Iduna' (svensk), 'Norlin' og 'McGregor' (kanadiske), 'Tadorna' og 'Olinette' (dansk), 'Bolas' og 'Barbara'.

Sommeren 1993 var kald, og vekstsesongen ble i korteste laget. Tørkesommeren 1994 ga noe ujevn spiring og sein busking. Tegeangrep begge årene var også en årsak til noe ujevn modning. Sesongen 1995 var bedre, selv om det så ut til å bli altfor kort vekstsesong utpå sommeren. Den fine høsten gjorde at treskinga likevel gikk greit. Feltet på Apelsvoll ble sådd 16. mai og tresket 27. september. Da var vanninnholdet i linfrøet mellom 20 og 30 prosent.

Oljelinsortene er i seineste laget i Norge. Derfor er tidlighet en svært viktig egenskap, selv om seinere sorter kan gå bra enkelte år i enkelte distrikter.

Tabell 6 viser resultatene fra de to feltene (Apelsvoll og Solør-Odal) i 1995. Gjennomsnitt for 1993–1995 er vist i tabell 7. 'Norlin', den sorten som selges i Norge, har gjort det bra i 1995 og i

gjennomsnitt for de tre årene.

Sorten er også blant de tidligste. Sorten McGregor gav svært god avling i 1994 og har også vært best i forsøkene i 1995. Sorten er dessuten tidlig og er dermed et godt alternativ til 'Norlin'. 'Antares' er annen aktuell sort, tidlig og med bra avling.

Frøene fra feltet på Apelsvoll i 1994 ble sendt til kjemiske analyser (tabell 7). Normalt innhold i oljelin oppgis å være ca. 40 prosent. Analysene fra feltet på Apelsvoll i 1994 viser et fettinnhold i overkant av dette. *Det ser ellers ut til å være små forskjeller mellom sortene i kjemisk innhold.*

Analysene er foretatt på bare

ett felt, en kan derfor ikke si noe om eventuelle forskjeller mellom sortene. Frø fra feltene i 1995 er sendt til tilsvarende analyser.

Dersom oljelin skal brukes til dekorasjon, er det en fordel at frøstanden er tett, og at ikke modningen er for ujevn. Tettheten av frøstanden er svært avhengig av vekstforholdene. Ujevn såavstand vil fort kunne gi noen planter med bedre plass. Det medfører ofte at de blomstrer i lengre tid, og at frøstanden blir mer åpen. Vekstforholdene det enkelte år og på det enkelte skiftet er også av betydning. *I sortsfeltet på Apelsvoll i 1995 ble tettheten av frøstanden vurdert. Noteringer på bare et*

130 Alternative vekster

Tabell 6. Sortsforsøk i oljelin. Middell for 2 forsøk i 1995

	Avling		Vann % v/høst.	Dager til beg. blomstring	Plante-høyde cm	Legde ved høsting	Tetthet av frøstand*
	kg/daa	rel.					
Antares	191	100	27,5	56	50	3	4,5
Barbara	178	93	33,8	58	45	3	4,5
Bolas	173	91	30,8	56	43	0	5,5
Iduna	137	72	40,2	65	63	40	3,0
Linda	150	79	31,1	56	40	0	5,5
McGregor	208	109	23,5	62	55	10	5,5
Norlin	205	107	29,2	60	58	6	5,5
Tadorna	171	90	33,7	65	58	15	4,5
Olinette	169	88	33,1	64	48	25	5,0

* 1-9 der 9 er en tett frøstand, 1 er en åpen, spredt frøstand

Tabell 7. Sortsforsøk i oljelin, middell for 5 felt 1993-95

	Avling		Vann % v/høsting	Plante-høyde cm	Kjemiske analyser, % av tørrstoff *			
	Kg/daa	Rel.			Fett	Kjeldal-N	Råtrevir	Aske
Antares	196	100	24,5	49	40,7	4,33	9,6	3,2
Barbara	190	97	33,7	45	37,6	4,02	10,6	3,4
Bolas	183	93	30,4	42	41,9	4,47	10,0	3,2
Iduna	148	76	40,3	57	42,2	3,98	9,9	3,5
Olinette	193	98	30,9	50	41,2	4,14	10,4	3,0
Linda	169	86	30,9	42	42,6	4,42	9,5	3,2
McGregor	200	102	31,2	52	42,3	3,84	11,1	3,4
Norlin	226	115	27,5	55	42,9	3,95	10,3	3,5
Tadorna	201	103	31,6	57	41,2	3,82	11,1	3,3

* 1 felt 1994

felt er svært usikre, så en skal være forsiktig med konklusjoner. Men sorten Norlin, som er på markedet, ser i alle fall ikke ut til å være noe dårlig valg. (Red. utheving)

Forsøk med oljelin i 2015

Tekst: Hanne Gjendem

Foto: Anders Nordrum

Norges Linforening har i 2015 gjennomført et prosjekt hvor vi har prøvd ut tre sorter oljelinfrø på fem forskjellige steder i landet. De ivrige medlemmene som dyrket oljelinsortene Abacus (UK), Bilton (NL) og Serenade(Tyskland) er:

Gro Finnes Klev i Rogaland
Anders Nordrum i Oppland
Lin Inger Østerlie i Nord-Trøndelag
Ruth Lindboe Kjørstad i Buskerud
Hanne Gjendem i Akershus

En stor takk til dem som har deltatt og til Strand Unikorn som var positive og ga oss frøgrunnlaget.

Bakgrunnen for forsøket er at oljelin har vanskelig for å modnes i store deler av Norge. Nå utvikles det nye frøtyper i utlandet, og vi ville sjekke om disse frøtypene kan være bedre tilpasset dyrking i Norge og om de modnes lettere, samt hvordan næringsinnholdet ville være. Oljelin har større og flere frø enn fiberlin. Men oljelin trenger 4 måneders veksttid mens fiberlin bare trenger 3 måneder før den er høstningsklar.

I Lin-Nytt 2013 nr. 2 trykket linforeningen en rekke artikler om bruk av lin i mat med oppskrifter. Linfrø har en meget stor grad av omega-3- fettsyrer, og forskerne er stadig på jakt etter nye omega-3- kilder. Omega-3 har helsemessige gevinster på utbredte sykdommer som hjerte-karsykdommer, diabetes, leddgikt, visse kreftformer og andre.

Olje eller fett bør inneholde så lite som mulig av mettede fettsyrer. Et høyt innhold av den enumettede oljesyren er bra. Ikke minst er det viktig at olje er rik på omega-3 - linolensyre.

Linfrøolje er helt spesiell med sitt høye innhold av linolensyre. Linfrøolje er 100 % rent fett som gir 900 kcal pr. 100 gram.

OLJELINSORTEN ABACUS

'BILTON' (BLÅ) OG 'SERENADE' (HVITE BLOMSTER)
'SERENADE' (HVITE) BLOMSTER

Fettsyresammensetning i oljer og smør i prosent¹:

Produkt	Metttet	Enumettet	Flerumettet	Flerumettet
		Oljesyre Omega- 9	Linolsyre Omega- 6	Linolensyre Omega- 3
Rapsolje	7	64	19	10
Linfrøolje	9	18	16	57
Solsikkeolje	10	26	64	0
Olivenolje	15	74	10	1
Soyaolje	14	24	55	6
Vita Optimal olje	9	66	20	5
Melange Stekeolje	6	81	11	2
Maisolje	13	29	57	1
Palmeolje	51	39	10	0
Smør	68	28	3	1

Olje eller fett bør inneholde så lite som mulig av mettede fettsyrer. Et høyt innhold av den enumettede oljesyren er bra. Ikke minst er det viktig at olje er rik på omega-3 - linolensyre.

Linfrøolje er helt spesiell med sitt høye innhold av linolensyre. Linfrøolje er 100 % rent fett som gir 900 kcal pr. 100 gram.

Hva skjer nå?

Vi har samlet inn resultatet fra de fem testområdene. Alle har fylt ut skjemaer som viser dyrkingsbetingelser som geografisk beliggenhet, jordas pH- verdi, jordtype, forgrøde, gjødsling, vanning og når linet ble sådd og høstet.

Det ble tatt målinger på nedbør, temperatur og vind.

Resultatet ble målt i mengde og vekt. Og det er sendt inn 100 g linfrø fra alle tre sortene.

Informasjonen i skjemaene blir nå satt sammen. Linfrøene, som deltakerne har sendt inn, skal kvalitetsanalyseres for fettinnhold og fettsyresammensetning og eventuelt innhold av tokoferoler (viktig del av E-vitaminet) i oljen. Analyser av harskningsprodukter er også aktuelt. Som vi tidligere har nevnt harskner linolje fort.

Dersom analysene kommer fram til positive resultat, håper vi at forskningsmiljøer kan overta og utføre prosjekt i mer vitenskapelige former.

¹ Tabellen ble trykket i en artikkel av Liv Gregersen Kongsten, Lin-Nytt nr. 4, 2013

Det vi håper på nå er:

1. At frøene vi har samlet sammen i år blir undersøkt med hensyn til modenhetsgrad og ikke minst næringsinnholdet.
2. At vi kan gjøre likedan til neste år på Ås og ved enkelte NIBIO-institutter. Jeg har tidligere hatt kontakt med Troms som syntes det ville vært interessant. Hvis det er mulig blir forsøkene gjennomført under mer vitenskapelige forhold. Kanskje kan de også ta med Taurus oljelin, en frøtype vi har brukt tidligere.

Forsøk med oljelinfrø på Frosta

Tekst og foto: Liv Inger Østerlie

På baksiden av Lin-Nytt nr. 1 i 2015 kunne vi lese "Forsøk med oljelinfrø". Jeg var helt fersk i linfaget, men dette vakte min interesse. Jeg meldte meg på og ble en av fem forsøkspersoner.

Rapport fra en
av deltakerne i
oljelinforsøket

De første dagene i mai kom frøposene i posten. Åkerstykket var bestemt, og da var det bare å sette i gang.

Gården vår heter Buset og ligger på Frosta i Nord-Trøndelag. Åkrene vender mot nord, og Trondheimsfjorden. Vi ligger 60 m over havet, og har steinrik morenejord. I utkanten av åkeren blir det lagret brukt veksttorv fra squashproduksjon i drivhus. Denne torva var delvis blandet inn i åkerjorda. pH-verdien ble målt til 6.

Min mann var behjelpelig med harving og gjødsling. Vi beregnet 2 kg fullgjødsel 12-4-18 til de 45 m² som skulle bli linfeltet. Jorda ble flaket ut ved å dra en palle over, og en gammel såstav ble til god hjelp. Jeg måtte gå mange ganger før alle frøene var i jorda. De sortene jeg fikk het 'Brighton', 'Abacus' og 'Serenade'. Så var det å vente og håpe det beste. Men dessverre for oljelin, som trenger varm og lang veksttid, ble det en kald og sur vår og sommer i Trøndelag. Men vassarven (vi sier svinarv) kom fint. Den ble forsøkt lugget bort og skrappt med

MIN MANN GJØR GROVARBEIDET

UGRASSARBEIDET TAR LANG TID

jernrive den 20. juni. Lin-planten så ut til å være en hardhaus som tålte røff behandling.

En måned senere begynte blomstringa. 'Brighton' stod absolutt finest med sine blå blomster. 'Abacus' med hvite blomster var noe mer puslete. Dårligst spiring og vekst hadde 'Serenade'.

Det skulle tas 20+20 stilker av hver sort til å henge og tørke i to uker. Så ble kapsler og frø av hver sort veid. Der ble postkontoret til hjelp for å veie ned i fem gram frø. Alle resultat ble ført inn i skjema på PC-en.

Midt på september startet jeg å klippe, bunte og henge til tørk i smia. Det var en ukes jobb før alle tre felt var høstet. Det var viktig å ikke blande sortene. På resultat skjema skulle værobservasjon for distriktet føres inn. Jeg fant tall for temperatur og nedbør, men ikke for vind.

'BRIGHTON' I BLOMST

Mot slutten av oktober skulle frøene «lokkes fram». Jeg fikk gode tips av Hanne G. for hvordan det kunne gjøres. Frøkaplene ble kjevlet i en stoffpose, silt og blåst på en tallerken. Det tok litt tid, men til slutt hadde jeg 100 gram frø av hver sort klar til å sende.

Jeg returnerte frøene i samme poser som jeg hadde fått.

Det blir spennende å høre om oljeinnholdet i "Trønder-frøene" når analysen er gjort. Jeg håper den smule jobb det var ikke har vært forgjeves. Noen av linbuntene henger ennå, mens noen er blitt til linkranser.

FERDIG TIL HØSTING

Lag deg en linåker eller dyrk lin i potte

Kjøp frø av fiberlin eller oljelin av god kvalitet for norske forhold.
Kontakt Anne Holth Larsen, epost anne.holth.larsen@gmail.com

Dyrsku´n i Seljord 150 år

Tekst: Anne Sofie Brønn

På hjemmesiden til Dyrsku´n står det: "I 150 år har det vore Dyrskue i Seljord. I 2016 er det duka for eit stort jubileum for eit av Noregs største og eldste arrangement.

Dyrsku´n i Seljord er kjent langt utivi Telemark som eit godt etablert varemerke for kultur og tradisjon. Kva hadde Seljord, Telemark og norsk landbruk vore utan Dyrsku´n?

Dyrsku´n er der fortida møter notida, og me ønskjer samtidig å sjå inn mot framtida.

I 2016 skal me feire 150 år med brask og bram. Det skal merkast i heile kongeriket at Dyrsku´n fyller år".

Det er blitt en tradisjon at Norges Linforening deltar på Dyrsku´n i Seljord. Dette gir oss en flott mulighet til å formidle kunnskapen og gleden ved lin til et stort publikum. Ca. 90 000 mennesker er innom Dyrsku´n i løpet av de tre dagene arrangementet varer!

Linforeningen har stand på Sterke Nils-tunet – et område hvor det er samlet gamle tradisjonelle håndverk.

SVEINNING FORTELLER OG DEMONSTRERER

Vi vil også i år bo på "Kunstlåven", tilhørende Seljord kunstforening, sentralt i Seljord. Dette er trivelig og sosialt.

Sett av dagene 9. - 11. september og bli med. Du kan delta én eller flere dager etter ønske.

Meld fra til annesofiebronn@gmail.com.

Alle kan bidra med noe – ikke mange av oss er eksperter!

Kontingent

Har du glemt å betale kontingenten for 2016?

Årskontingenten er for enkeltmedlem 350 kr, familiemedlem 100 kr og organisasjoner / bedrifter 450 kr.

Kontonummer: 1503.10.55900.

Betal den snarest hvis du ønsker neste nummer av Lin-Nytt. Husk å merke innbetalingen med ditt navn.

Oppskrift på «ryggskrubb»

Tekst og foto: Åshild Longva

- Legg opp på pinne nr 4, 6 masker.
- Strikk rett fram og tilbake ialt 40 omganger.
- Strikk 6 masker legg opp nye 10 masker (kast på pinnen), og plukk opp 6 masker fra opplegget og strikke de rett, se bilde 1
- Snu og strikk rett fram og tilbake 140 omganger, eller til ønsket lengde.
- Strikk 6 masker. fell 10 masker og strikk videre på de resterende 6 maskene i 40 omganger.
- De 6 maskene på hver side settes inn på samme pinne. Strikk 2 og 2 sammen samtidig som de felles, se bilde 2.
- Fest tråder.

Det går med ca. 40 gram, 3 trådig ubleket lingarn, til en klut med 140 omganger mellom »håndtakene».

STRIKK 6 MASKER LEGG OPP NYE 10 MASKER (KAST PÅ PINNEN), OG PLUKK OPP 6 MASKER FRA OPPLAGGET OG STRIKKE DE RETT

SAMMENSTRIKKING

VEVHJØRNET

Et vevhistorisk tilbakeblikk.

Tekst og foto: Gro finnes Klev

I 1670 i Luneberg i Tyskland ble en av mine forfedre født. Han ble senere en av de mange veverne som bosatte seg i Bergen. Som gammel vevlærer har jeg så lurt på hvordan det må ha vært å ha veving som yrke på den tiden. Dette var før den industrielle revolusjon. Så hvordan fungerte det?

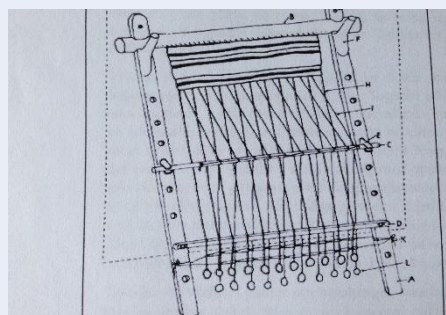
Her er noe av det jeg har funnet ut.

Det er på det rene at i middelalderen var det oppstadveven som var vevredskapet. Kvinnene dominerte vevyrket. Arkeologene har funnet rester etter egne rom som var i bruk til både tilvirking av tråd og selve vevingen. Alle som har drevet med veving, vet at der ligger mye kunnskap bak for å kunne håndtere en vev. Denne kunnskapen gikk gjerne i arv.

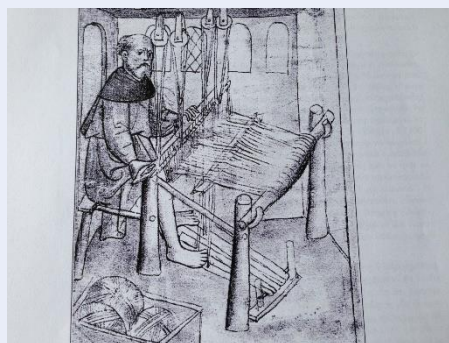
Da flatveven kom i bruk, ble veving litt etter litt et mannsdominert yrke i de største byene her i landet. Men for å kunne veve, trengs der tråd. Spinning var det mest tidkrevende tekstilarbeidet. Forsøk har vist at det tok to timer å spinne 20 meter tråd på

håndten. Kvinnene var dyktige spinnere, og trolig har de bidratt til å tilvirke tråden. Det var for det meste ull som ble brukt. Men det ble og brukt lin.

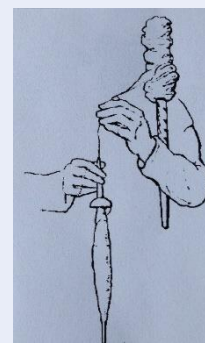
Arkeologiske funn viser at der var høy kvalitet over de stoffene som ble vevet og bearbeidet. Parallelt med at veving ble et mannsdominert yrke i de største byene, fortsatte kvinnene å dominere vevingen på landsbygden.

OPPSTADVEV

FLATVEV

HÅNDEIN

Håndverkerne ble organisert i laug. Dette var fra 1600- og 1700-tallet utbredt i flere byer, men særlig i Bergen. Laugene skulle opprettholde lokalt monopol på alt arbeid innenfor fagområdet. I 1574 ble bakere og veverer innført i Bergen Borgerbok. De ble med andre ord godkjente som håndverkere. Der var et utall av regler som ivaretok svenner og mestere. Innad virker det som om der var stor solidaritet. Mestrene hadde gjensidig plikt til å møte i hverandres begravelser, og ved sykdom eller fattigdom ble det gitt støtte. Også i forhold til svennene, som gjerne hadde egne svennelaug, opptrådte mestrene solidarisk.

VEVERLAUGETS FORSTANDERE MALT AV REMBRANDT

Synes de ser skikkelig betydningsfulle ut, Veverlaugets forstandere malt av Rembrandt.

Veverne og andre håndverkere hadde egne rom/avdelinger i bygårdene. Flere gatenavn skriver seg fra denne tiden: eks. Skostredet og Veversmauet.

Laugvirksomheten ble etter hvert oppløst. Spinning Jenny revolusjonerte spinningen og vi fikk vevmaskiner i tekstilfabrikker. Og igjen ble tekstiltilvirkningen et kvinneyrke organisert av menn.

Tekstiltilvirkning som håndverk er et eksklusivt yrke i dag hvor man kan ta fagbrev og videre spesialisere seg. Hvordan vil det gå med yrket? Vi er en truet «rase». Hvordan vil vevyrket bli beskrevet, dersom en ser 300 år fremover i tid? Jeg bare spør.

Kilder: Internett v/ Ingvild Øye og Norsk historisk leksikon 2.utgave, 3. opplag

Hva skjer:

Hantverksdag i Glimåkra

Den 28.mai er det HANTVERKSDAG PÅ Glimåkra i Sverige. 15 håndverkere har utstilling. Skånelin viser beredning. Les mer på <http://www.vavmuseum.se/index.php/utstillinger/item/hantverksdag-i-glimakra>

Demonstrasjon av lin i Vindafjord

Linforeningen representert ved Målfrid Husebø og Gro Finnes Klev sammen med Anna Halsne skal tirsdag 7. juni til Vindafjord og demonstrere lin. Tilsammen er der 70 elever som skal få gleden av å lære litt om linets hemmeligheter.

Linforeningens tur 10. -12. juni 2016

I år holder Linforeningen seg innenlands og turen går på Østlandet. Vi starter fra Gardemoen i buss kl. 11.30. Les det detaljerte programmet i dette bladet side 11, 12 og 13. Påmelding til Anne Holt Larsen, anne.holth.larsen@gmail.com, innen 20. mai.

Dyrsku'n 150 år

Norges Linforening har stand og demonstrere lin på Dyrsku'n 9. - 11. september. Bli med! Du kan delta én eller flere dager etter ønske. Meld fra til annesofiebronn@gmail.com.

Linberedning i august

Norges Linforening, avd. Østfold, bereder lin på Gamle Prestebakke, IDD ved Halden. Se nærmere www.norges-linforening.no når tiden nærmer seg.

Funksjoner i Norges Linforening

Styret:

Leder Anne Holth Larsen
Ryggveien 54, 4070 Randaberg
Tlf. 900 30 589
mail: anne.holth.larsen@gmail.com

Sekretær Anne Sofie Brønn
Framveien 16, 3188 Horten
Tlf. 934 87 506
mail: annesofiebronn@gmail.com

Styremedlemmer:

Kathrine Holmegård Bringsdal
Stovlandsveien 130, 4519 Holum
Tlf. 416 28 189
mail: kathrine.bringsdal@outlook.com

Maigull Appelgren
Raveien 10D 201, 1430 Ås
Tlf. 415 21 292
mail: mamarapp@online.no

Kristina Bjureke
Rødsbergvei 70C, 0801 Oslo
Tlf. 952 00 804
mail: k.e.bjureke@nhm.uio.no

Revisor:

Hege Randsborg
Gjøvik gt 3A Oslo

Beredningskontakter (for maskinell beredning):

Hanne Julie Gjendem
Kristian Aubertsv. 22, 0760 Oslo
Tlf. 974 60 304
mail: hanne@hanne-gjendem.no

Varamedlemmer:

1. vara Anne Grete Friberg
Leikvollgt. 77, 3208 Sandefjord
Tlf. 911 55 729
mail: friberg@online.no

2. vara Unni Gardsjømoen
Rognstadvegen, 2090 Hurdal
Tlf. 63 98 76 20
mail: Unni.Garsjomoen@blindeforbundet.no

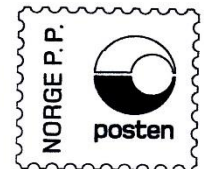
Valgkomité:

Hanne Julie Gjendem
Kristian Aubertsv. 22, 0760 Oslo
Tlf. 974 60 304
mail: hanne@hanne-gjendem.no

Gro Finnes Klev
Bispeveien 8, 4325 Sandnes
Tlf. 51 66 09 04/480 07 839
mail: gro.klev@lyse.net

Norges Linforening
v/Gro Klev
Bispeveien 8
4325 Sandnes

Er du interessert i å bli medlem?

Årskontingenten er

For enkeltmedlem kr 350

Familiemedlem kr 100

Organisasjoner/bedrifter kr 450

Gå inn på Hjemmesidene våre www.norges-linforening.no og -> BLI MEDLEM

Fyll ut feltene og SEND INN.

Hjemmesider, www.norges-linforening.no

Kontonummer: 1503.10.55900.

Org. nummer: 875334832

ISSN 0803-5547

Redigering: M. Appelgren, A. S. Brønn

Trykk: Vinn Industri Drammen AS www.vinn-drammen.no